

- vergeleken met die van natuurlijke naaldhoutbossen in Zwitserland en Oostenrijk. De Levende Natuur 66, 1963.
11. Novikov, G. A., Die geographisch bedingten Unterschiede in der Siedlungsdichte der Waldvögel im europäischen Teil der UdSSR und in den angrenzenden Ländern. Zoöl. Zeitschrift, 1969. Vertaling in: Sowjetwetenschap, Naturwiss. Beiträge. Berlijn, 1960.
 12. Oudemans, Th. C., Gedenkboek Schovenhorst (1848-1948). M. F. Mörzer Bruijns: broedvogelinventarisaties. 1948.
 13. Over, H. J., De broedvogels der Nederlandse bossen. Gestenc. boek, 1958.
 14. Palmgren, P., Quantitative Untersuchungen über die Vogelfauna in den Wäldern Südfinnlands. '30.
 15. Palmgren, P., Einige quantitative Vogelbestandsaufnahmen aus Muonio, Lappland. Ornis Fennica 1931.
 16. Pfeifer, Seb. und K. Ruppert, Versuche zur Steigerung der Siedlungsdichte höhlen- und buschbrütender Vogelarten. Biol. Abhandlungen 6, 1953.
 17. Pospelov, S. M., (Birds and mammals in Piceetum myrtillosum of different ages). Zoöl. Zhurnalj 36, 1957.
 18. Rabeler, W., Die Artenfolge in den Vogelbeständen der oberharzer Fichtenforsten. Mitteilungen der Floristisch-Soziologischen Arbeitsgem. Heft 5, 1955.
 19. Schiermann, G., Studien über Siedlungsdichte im Brutgebiet II. Der brandenburgische Kiefernwald. Journal für Ornithologie, 82 Jhrq. 1934.
 20. Schumann, H., Der Vogelbestand eines Gebietes in der Lüneburger Heide. Jahresbericht der Naturhistorischen Gesellschaft zu Hannover, 94-98, 1947.
 21. Tinbergen, L., Vogels in hun domein. Zutphen, 1962.
 22. Yapp, W. B., Birds and Woods. London, 1962.

Bruine ratten op mosselenvangst

E. E. VAN DER VOO.

(RIVON)

Op 15 september jl. in de late namiddag trippelden twee Bruine ratten (*Rattus norvegicus*) onder de walkant van een sloot langs de Haardijk in de gemeente Linschoten. Zij waren goed waar te nemen doordat tengevolge van de lage waterstand een enige decimeters breed „strandje” was ontstaan. Telkens richtten de dieren zich naar het open water en schoven met hun snuit als het ware „snuffelend” over de wateroppervlakte heen en weer. Soms doken zij — blijkbaar iets bemerkend — onder water en woelden er ter plaatse een tiental seconden rond waarbij de staart enkele malen boven het water uitsloeg. Buiten het water gekomen werd de vacht uitgeschud en de snuit gepoetst. Na een paar vergeefse duiken sleepte de een na de ander een mossel uit het water, nam in zit-

tende houding de prooi tussen de voorpoten en begon de schelp te kraken. Dit was tot op een tiental meters te horen.

Enige schelpen werden verzameld. Op de foto (fig. 1) is te zien, dat de onderrand van de kleppen aan de van het slot afgekeerde top werd verbrijzeld.

De schelpen bleken afkomstig te zijn van de Schilders- en Zwanemossels *Unio pictorum* (L.) (de twee schelpen links bovenaan), *Anodonta anatina* (L.) (de twee schelpen beneden links) en *Anodonta cygnea zellensis* Gmel. (de overige schelpen). Ten aanzien van het biotoop van de mossels zij vermeld, dat de ondiepe moddersloot in open verbinding staat met het boezemwater de Linschoten, waardoor er nu en dan sprake is van een zeer zwakke stroming.

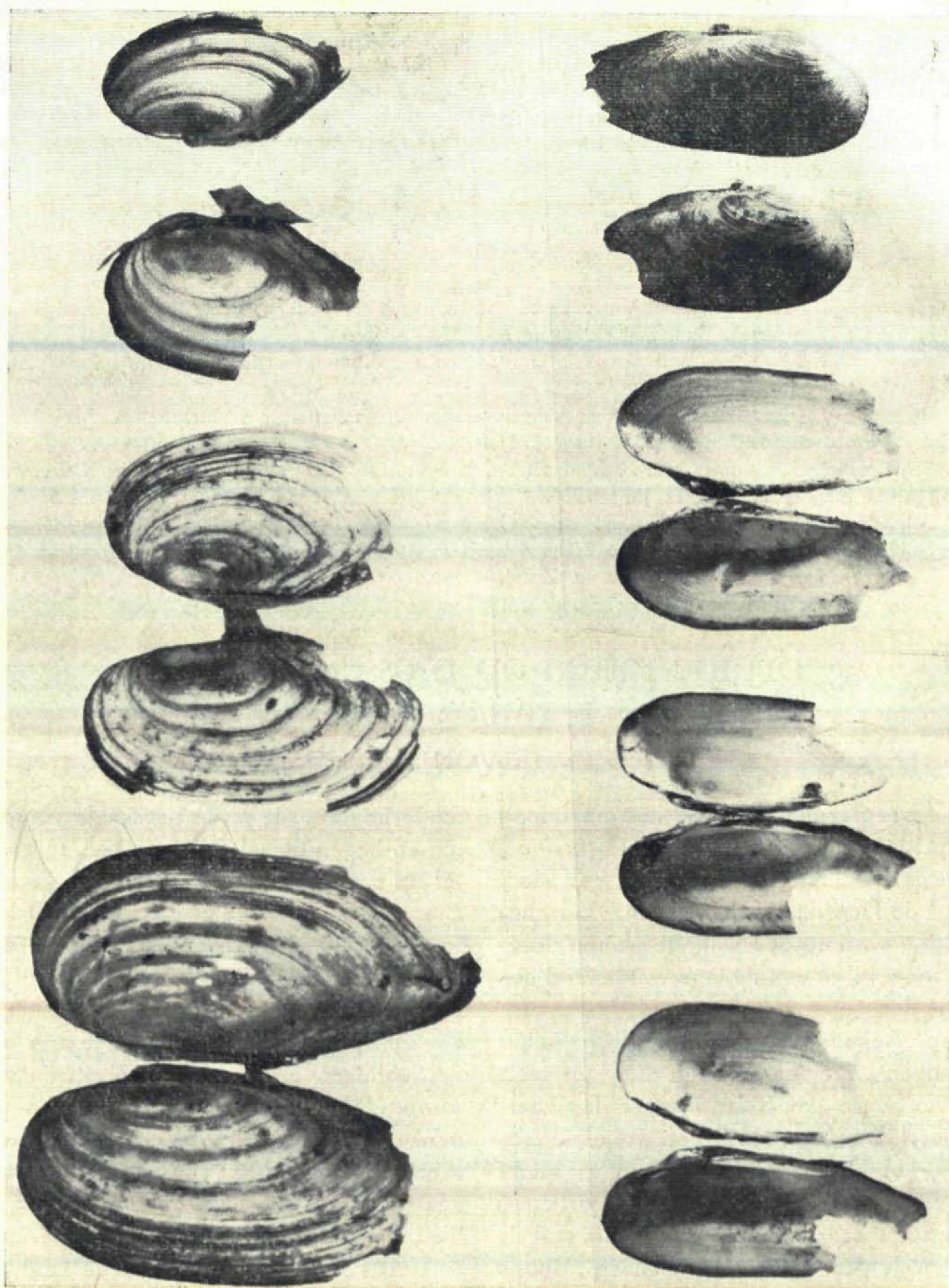

Fig. 1. Door Bruine ratten aangevreten schelpen van Schilders- en Zwanemossels.